

GEORG BÜCHNER

VOICEKAS

Vertė

ANTANAS GUDELIS

Redagavo

BRONYS SAVUKYNAS

VEIKĖJAI

Voicekas

Marija

Kapitonas

Daktaras

Pulko būgnininkas

Puskarininkis

Andresas

Margreta

Balagano šeimininkas

Mugės kvieslys

Senas rylininkas

Žydas

Smuklininkas

Pirmasis pameistrys

Antrasis pameistrys

Ketė

Kvailiukas Karlas

Močiutė

Pirmasis, antrasis, trečiasis vaikas

Pirmasis, antrasis miestietis

Policijos komisaras

Kareiviai, studentai, vaikinai ir merginos, vaikai, liaudis.

Kapitono namuose.

Kapitonas sėdi kėdėje; Voicekas jį skuta.

KAPITONAS. Neskubėk, Voicekai, neskubėk; viskam savo laikas. O tai man galvą susuksi. Kas man iš tų dešimties minučių, kurias jis laimės besukubėdamas? Tu tik pagalvok, Voicekai: jis gyvens dar geras tris dešimtis metų, trisdešimt metų! Juk tai trys šimtai šešiasdešimt mėnesių! O kiek dienų! Valandų! Minučių! Ką Jis veiks su tokia baisybe laiko? Tegų protingai pasiskirsto jį tas Voicekas.

VOICEKAS. Tikrai taip, ponas kapitone.

KAPITONAS. Man darosi baisu dėl šio pasaulio, kai pagalvoju apie amžinybę. Tuštybė, Voicekai, viskas tuštybė! Pažiūrėsi – ir tai atrodo amžina, ir šitai amžina, o iš tikrųjų visai ne – tai tik vienas mirksnis, taip, vienas mirksnis, Voicekai. Mane drebulys ima, kai pagalvoju, kad pasaulis per dieną apsisuka aplinkui. Koks laiko švaistymas! Kas iš to! Nebegaliu žiūrėti į tą malūno ratą, Voicekai, aš pasidarysiu melancholikas.

VOICEKAS. Tikrai taip, ponas kapitone.

KAPITONAS. Voicekas, Jis visada atrodo toks neramus! Padorus, grynos sąžinės žmogus, taip nesielgia... Na, pasakyk ką nors, Voicekai! Koks šiandien oras?

VOICEKAS. Prastas, ponas kapitone, prastas: vėjas!

KAPITONAS. Puikiai girdžiu, koks šnaresys lauke. Vėjas visada man šnara kaip kokia pelė. (*Gudriai*). Manychiau, kad vėjas šiaurės pietų.

VOICEKAS. Tikrai taip, ponas kapitone.

KAPITONAS. Cha-cha-cha! Šiaurės pietų! Cha-cha-cha! Na, ir kvailas gi Jis, visai kvailas! (*Sugraudintas*). Jis juk geras žmogus, tačiau (*orai*) be jokios dorovės, Voicekai. Kai elgiesi dorovingai – tada ir dorovė, ar supranti? Tai labai gražus žodis. O Jis sugyveno vaiką be bažnyčios palaiminimo – taip mūsų didžiai gerbiamas karo kapelionas sako, tai ne mano žodžiai – be bažnyčios palaiminimo.

VOICEKAS. Ponas kapitone, dievuliui nesvarbu, kaip sugyventas vargšas padarėlis, kai jis jau yra, nes čia jau amen pasakyta. Juk dievas kalbėjo: „Leiskite mažulėlius pas mane“.

KAPITONAS. Ką Jis pasakė? Kas čia per kalba? Jis nori mane pritrenkti savo atsakymu. Jeigu aš sakau, vadinasi, taip ir yra.

VOICEKAS. Mes vargšai žmonės, ponas kapitone – tik pažiūrėkit, pinigai, visur pinigai! O kai neturi pinigų – tai paleisk į pasaulį ką jam prilygstantį ir dar dorovingai. O juk ir mes turim kūną ir kraują. Bet tokiems kaip mes visur viena nelemtis – ir šiame, ir aname pasaulyje. Man rodos, kad ir į dangų nuėję, mes turėsime griauti padėti.

KAPITONAS. Voicekas, Jis nedorovingas. Jis – žmogus be jokio dorovingumo. Kūnas ir kraujas? Kai guli prie lango po lietaus ir matau, kaip baltos kojinitės šokinėja per balutes, velniai griebtu, Voicekai, kad apima meilė. Aš taip pat turiu kūną ir kraują. Bet dorovingumas, Voicekai, dorovingumas! Argi taip tada laiką leisčiau? Aš nuolatos sau kartoju: tu esi dorovingas žmogus (*susijaudinęs*), padorus žmogus, padorus žmogus.

VOICEKAS. Taip, ponas kapitone, dorovingumas. Bet kol kas jis ne mano nosiai. Matot, mes paprasti žmonės – be to dorovingumo, toksai jau mūsų prigimimas; bet jeigu aš būčiau ponas su skrybėle, laikrodžiu ir surdutu, mokėčiau poniškai pakalbėti, tada ir aš norėčiau būti dorovingas. Dorovingumas, tikriausiai, puikus dalykas. Bet ne man vargšui berniokui.

KAPITONAS. Na gerai, Voicekai. Tu esi geras žmogus, labai geras. Bet tu per daug galvoji, o tas žmogų vargina. Tad ir atrodai visada toks pergedęs. Pailsau nuo tų kalbų. Eik sau, tiktai nelėk; pamažėle eik per gatvę.

*Plyni laukai, miestas tolumoje.
Voicekas ir Andresas kerta virbus krūmuose.
Andresas švilpauja.*

VOICEKAS. Taip, Andresai, čia prakeikta vieta. Ar matai ten, žolėje, šviesų ruožą, kur pievagrybiai taip auga. Vakarais ten galva ritinėjasi. Kartą ėmė toks vienas ir paėmė, manė, koks ežys. Trys dienos, trys naktys – ir jis jau ant lentos. *(Tyliai)*. Andresai, tai masonų darbas! Esu tikras, kad masonų!

ANDRESAS. *(Dainuoja)*.

Du kiškiai ten tupėjo
Ir žalią žolę graužė...

VOICEKAS. Tyliau! Girdi, Andresai? Ar girdi? Ten kažkas juda.

ANDRESAS.

Ir žalią žalią žolę
Iki šaknų nugraužė.

VOICEKAS. Kažkas juda už manęs, po manim *(trepteli koja)*. Tuščia, ar girdi? Visai tuščia apačioj! Tai masonai!

ANDRESAS. Man baisu.

VOICEKAS. Kaip keistai tylu. Net kvėpuoti nedrąsu... Andresai!

ANDRESAS. Kas tau?

VOICEKAS. Sakyk, ką nors! *(Įsmeigia žvilgsnį į tolumą)*. Andresai, kaip šviesu! Švyti viskas virš miesto! Dangumi sklinda pašvaistė ir lyg trimitai iš viršaus gaudžia. O kaip artėja!... Bėgam! Nesidairykim! *(Tempia jį paskui save į krūmus)*.

ANDRESAS. *(po pauzės)*. Voicekai, vis dar gaudžia?

VOICEKAS. Tylu, visur tylu, lyg viskas būtų išmirę.

ANDRESAS. Ar girdi? Būgnai dunda. Einam iš čia.

*Miestas.
Marija su vaiku prie lango. Margreta.
Eina muzikantai, trimituodami vakarinį signalą, priekyje būgnininkas.*

MARIJA. *(Pametėdama vaiką ant rankų aukštyn)*. Ei, mažiuk! Ta-ra-ra-tam! Girdi? Štai jie eina!

MARGRETA. Koks vyras – kaip ažuolas.

MARIJA. Žengia kaip liūtas.

Būgnininkas pasisveikina.

MARGRETA. O, kaip sužibo akys, ponias kaimyne. Jose kažkas nematyto.

MARIJA. *(dainuoja).*

Kareiviai, gražuoliai kareiviai...

MARGRETA. O Jūsų akys tai vis blizga...

MARIJA. Na ir kas? Nunešk savąsias pas žydą, kad ir tau nublizgintų; gal ir jos pradės spindėti – galėsi tada parduoti kaip dvi sagas.

MARGRETA. Kas, jūs? Jūs! Tu! Ponia mergele! Aš padori moteris, o apie tave žino kiekvienas, kad per septynerias odines kelnes kiaurai matai!

MARIJA. Niekšė! *(Užtrenkia langą).* Eikš pas mane, mažiuk! Ko tie žmonės nori? Esi vargšas kekšės vaikutis ir džiugini motiną savo nedoru veideliu. Opa! Opa! *(Dainuoja).*

Ech, mergužė, kokia bėda.

Vaikas gimė, o vyro nėra!

Gyvenu nedejuoju

Visą naktį dainuoju:

Mik užmiki, vaikeliai brangūs,

Verk neverkės – nieko nebus.

Pabeldžia į langą.

MARIJA. Kas ten? Tai tu, Francai? Užeik.

VOICEKAS. Negaliu. Reikia į vakarinį patikrinimą.

MARIJA. Tu virbus kapitonui kirtai?

VOICEKAS. Taip, Marija.

MARIJA. Kas tau, Francai? Atrodai toks išsigandęs.

VOICEKAS. *(paslaptinai).* Marija, kas vėl buvo... Argi nėra pasakyta „Žiūrėk, ir pakilo dūmai iš žemės kaip dūmai iš krosnies“?

MARIJA. Žmogau!

VOICEKAS. Taip ir slinko paskui mane iki pat miesto. Kažkas, ko mes nesuprantam, nesuvokiam, kas mums atima protą. Kuo tai baigsis?

MARIJA. Francai!

VOICEKAS. Man jau metas. O šįvakar eisim į mugę. Aš vėl šiek tiek sutaupiau. *(Išeina).*

MARIJA. Tai žmogus! Net į savo vaiką nepažvelgė! Dar galą gaus per tas mintis! Ko taip nuščiuvai, mažiuli? Išsigandai? Taip sutemo; pagalvotum, kad apakimas. O visada šalimais tarsi žibintai šviestų. Oi negaliu, baisu darosi! *(Išeina).*

Balaganai, šviesos, minia.

Senas rylininkas dainuoja, šalia rylos šoka vaikas.

Nieks neamžinas pasauli,

Mirsime visi.

VOICEKAS. Ė-hei! Oplia! Vargšas žmogus, vargšas senis! Vargšas vaikas, mažas vaikas! Kam šventė – kam darbas!

MARIJA. Žmogau, yra išprotėjusių kvailių, ir yra kvailių iš prigimimo... Keistas pasaulis! Nuostabus pasaulis!

(Abu eina tolyn nuo mugės šauklio).

MUGĖS ŠAUKLYS. *(Stovi prieš balaganą su savo žmona, apsirengusia kelnėmis ir su persirengėliu, vaizduojančiu beždžionę).* Mieli ponai! Mieli ponai! Žiūrėkit į padarą, kokį dievas sutvėrė: nuogas, plikas. O dabar pažiūrėkit, ką iš jo padarė menas: vaikšto dviem kojom, vilki švarku ir kelnėm apsimovęs, nešioja kardą! Beždžionė yra kareivis; tai dar ne taip daug, tik pirmoji žmonių giminės pakopa. Na! Nusilenk publikai! O, dabar tu šaunuolis. Pasiųsk bučinį! *(Groja trimitu).* Tas šelmis muzikalus... Mieli ponai! Čia jūs galite pamatyti astronominį arklį ir mažus gyvulėlius – paukštelius. Tai visų karūnuotų Europos galvų numylėtiniai, atspėja žmonėms viską: kokio amžiaus, kiek turi vaikų, kokiomis ligomis serga. Vaidinimas prasideda! Netrukus prasidės visų pradžių pradžia!

VOICEKAS. Nori?

MARIJA. Galim. Turėtų būti įdomu. Su kokiais kutais tas žmogus. Ir moteris kelnėta! *(Abu įžengia į balaganą).*

PULKO BŪGNININKAS. Palauk! Tu matai? Kokia merga!

PUSKARININKIS. Po velnių! Jai tiktai kirasyrus veisti!

PULKO BŪGNININKAS. Tinkama ir būgnininkams perėti.

PUSKARININKIS. Kaip galvą laiko! Tarytum tuos juodus plaukus koks svarstis būtų įtempęs! O kokios akys...

PULKO BŪGNININKAS. Lyg į kokį šulinį ar į kaminą žvelgtum. Pirmyn, paskui ją!

Ryškliai apšviestame balagane.

MARIJA. Kas per šviesa!

VOICEKAS. Taip, Marija, juodos katės žibančiom akim. Ech, koks vakaras!

BALAGANO ŠEIMININKAS. *(vesdamas arklį).* Parodyk savo talentą! Parodyk savo gyvulišką protingumą. Sugėdink žmonių visuomenę! Mieli ponai, gyvulys, kurį jūs regite, su savo uodega ir keturiom kanopom, yra visų mokslinių draugijų narys ir mūsų universiteto profesorius, kuris moko mūsų studentus joti ir fechtuoti. Bet tai tik paprastas sugebėjimas. Pagalvok dabar dvigubu protu! Ką darai, kai galvoji dvigubu protu? Ar yra mokslinė draugijoje asilas? *(Arklys purto galvą).* Dabar jūs matote dvigubą protą? Tai yra snukiazionomika. Tai, tai ne kvailas kaip gyvulys individas, o asmenybė, žmogus, gyvulys-žmogus, ir kartu gyvulys, bestija.

Arklys ima nepadoriai elgtis.

Taip, taip, sugėdink visuomenę. Žiūrėkit, gyvulys tebėra gamta, netobula gamta. Mokykitės iš jo! Paklauskite daktarų – susilaikyti labai kenksminga! Iš to seka: žmogau būk natūralus. Esi sukurtas iš dulkių, smėlio ir mėšlo. Ar nori būti daugiau, negu dulkės, smėlis ir mėšlas?... Matot, kas per protas: jis moka skaičiuoti, tiktai negali to parodyti pirštais. Kodėl? Todėl, kad negali nei išreikšti, nei paaiškinti, kaip koks persivertėlis žmogus. Na, pasakyk ponams, kiek dabar valandų? Ponai ir ponios, kas turite laikrodį? Laikrodį?

PUSKARININKIS. Laikrodj? (*Iškilmingai, neskubėdamas ištraukia laikrodj iš kišenės*). Štai, mielas pone!

MARIJA. Reikėtų pasižiūrėti.

Braunasi į priekį. Puskarininkis jai padeda.

PULKO BŪGNININKAS. Na ir merga!

Marijos kambarys.

Marija sėdi su vaiki ant kelių, rankose turi veidrodžio šukę.

MARIJA. Tasai kitas jam įsakė, ir jis turėjo eit! (*Žiūri į veidrodj*). Kaip spindi! Įdomu, kas tai per akmenys? Kam visa tai? Ką jis pasakė... Miegok, vaike! Užmerk akytes. (*Vaikas užsidengia akis rankutėmis*). Dar labiau! Štai šitaip – ir miegok, o tai ims ir ateis! (*Dainuoja*)

Būk, mergele, atsargi:

Bels čigonas į duris,

Pasigaus jis tave,

Čigonijon išsiveš.

(*Vėl žiūri į veidrodj*). Tikriausiai, auksiniai! Ar tik man šokiuose? Tokioms kaip aš tik menka kertelė pasauly ir veidrodžio šukė rankose; ir vis dėlto mano raudonos lūpos ne blogesnės už tų ponių, kurios turi veidrodžius per visą ūgį ir savo puikius ponus, kurie joms rankas bučiuoja. O aš – tesu vargšė mergelė! (*Vaikas pakyla*). Nurimk, vaikut, užsimerk! Tai miego angelėlis – matai, kaip jis per sieną bėga (*laido saulės zuikutį po sieną*). Užmerk akytes, o tai jis pažvelgs į tave, kad apaksi!

Už jos nugaros į kambarį įeina Voicekas.

Ji, pašoka, užsidengia rankomis ausis.

VOICEKAS. Ką ten turi?

MARIJA. Nieko.

VOICEKAS. O kas ten žiba tarp tavo pirštų?

MARIJA. Auskaras. Radau.

VOICEKAS. Dar nieko nesu šitaip radęs – du iš karto!

MARIJA. Ar aš ne žmogus?

VOICEKAS. Na gerai, Marija... Kaip vaikutis miega! Pataisyk jam rankytes, kėdė spaudžia. Visa jo kakta aprasojusi; kiekvienas darbas šiam pasauly spaudžia prakaitą – net ir miegas. Už tai, kad mes vargšai!... Štai tau dar truputis pinigų, Marija. Alga ir šis tas iš kapitono.

MARIJA. Tepadeda tau dievas, Francai!

VOICEKAS. Man laikas. Iki vakaro, Marija! Sudie!

MARIJA. (*viena, po pauzės*). Kokia aš vis dėlto nedorėlė! Pasipjaut galėčiau!... Ak, kas per pasaulis! Tegu eina visi po velnių – ir moterys, ir vyrai!

Pas daktarą.

Voicekas. Daktaras.

DAKTARAS. Ką aš patyriau, Voicekai? O dar dediesi garbingu žmogum!

VOICEKAS. Kas yra, ponas daktare?

DAKTARAS. Aš juk viską mačiau, Voicekai. Šlapinasi jis gatvėje, ant sienos, šlapinasi, kaip koks šuo!... O kasdien gauna tris grašius ir maistą! Voicekai, tai bjauru! Sugęs pasaulis, visai sugęs!

VOICEKAS. O ką daryt, ponas daktare, o jei prigimtis reikalauja?

DAKTARAS. Prigimtis reikalauja, prigimtis reikalauja! Prigimtis! Argi aš neįrodžiau, kad *Musculus constrictor vesicae* pavaldus mūsų valiai? Prigimties! Žmogus yra laisvas, Voicekai, laisvė – žmonių individualybės apraiška. Negali sulaikyti šlapimo! (*Purto galvą ir pradeda vaikščioti, susidėjęs rankas už nugaros*). Ar jis jau suvalgė savo žirnius, Voicekas? Tiktai žirnius, *cruciferae*, įsikalk sau į galvą! Aš padarysiu perversmą moksle, viskas išlėks aukštyn kojom. Vienas dešimtadalis šlapalo, amonio druskos rūgštis, hiperoksidai... Voicekas, ar jis nenori vėl šlapintis? Tegu jis eina į vidų ir pabando!

VOICEKAS. Jau nebegaliu, ponas daktare.

DAKTARAS. (*su patosu*). O ant sienos gali! Aš turiu tavo raštišką pasižadėjimą? Aš mačiau, savo akimis mačiau; kaip tik iškišau nosį pro langą, tiesiai po saulės spinduliais, norėdamas tirti čiaudėjimą. (*Žengia prie Voiceko*). Ne, Voicekai, aš nepykstu; pykti nesveika ir nemoksliška. Esu ramus, visai ramus, mano pulsas šešiasdešimt kaip įprasta ir kalbuosi su tavim tikrai ramiai. Apsaugok dieve, kas gali nervintis dėl žmogaus – dėl žmogaus. Bent jau būtų koks varliagyvis, kurį būčiau nugaišinęs... Ir vis tik, Voicekas, neturėtų šlapintis ant sienos.

VOICEKAS. Matote, ponas daktare, kiekvienas turi savo būdą, savo sudėjimą... O su prigimtim vėl kitas reikalas, matote... Su prigimtim yra kažkas tokio... (*spragsi pirštais*), kaip čia pasakius, na, pavyzdžiui...

DAKTARAS. Ir vėl filosofuoja tas Voicekas.

VOICEKAS. (*Patikliai*). Ponas daktare, ar jums yra tekę matyti ką nors sudvejintos prigimties? Kai saulė pačiame zenite, ir žemė tartum liepsnoja nuo karščio, ima ir prabyla į mane baisingas balsas.

DAKTARAS. Tas Voicekas, jis tikrai su nukrypimu.

VOICEKAS. (*Prideda pirštą prie nosies*). Kempinės, ponas daktare. – Štai kur viskas slypi. Ar jūs matėt kokiomis figūromis jos išauga ant žemės? Kas gali tai suprasti?

DAKTARAS. Voicekas, jis turi tikrų tikriausių nukrypimą *mentalis partialis*. Antroji atmaina, labai aiškiai išreikšta. Voicekas gaus priedą! Antroji atmaina: idėe fix su bendra normalia būkle. Jis daro viską po senovei? Skuta savo kapitoną?

VOICEKAS. Tikrai taip.

DAKTARAS. Valgai savo žirnius?

VOICEKAS. Visados laiku, ponas daktare. Pinigus maitinimui gauna mano žmona.

DAKTARAS. Tarnybą atlieki?

VOICEKAS. Tikrai taip.

DAKTARAS. Jis yra labai įdomus atvejis. Subjektas Voicekas, gaus priedą, jis šaunus! Parodytų jis savo pulsą. Taip.

Marijos kambarys

PULKO BŪGNININKAS. Marija!

MARIJA. (*Žiūrėdama į jį, jausmingai*). Na, ženk kelis žingsnius!... Krūtinė lanku, o barzda kaip liūto. Kur tokį rasi? Galiu didžiuotis prieš visas moteris.

PULKO BŪGNININKAS. O kai sekmadieniais užsidedu pliumažą ir apsimau nu baltom pirštinėm – po perkūnais! Princas visada sako: „Tai bent vyrukas!“

MARIJA. (*Pašaipiai*). Ką ir besakyti! (*Prieina prie jo*). Vyras kaip mūras!

TAMBŪRMAŽORAS. Bet ir tu kokia merga! Velniai rautų, kodėl mums nepagausinus būgnininkų veislės, a? (*Apkabina ją*).

MARIJA. (*Suirzusi*). Paleisk!

PULKO BŪGNININKAS. Na ir laukinė!

MARIJA. (*Įniršusi*). Tik paliesk!

PULKO BŪGNININKAS. Ar velniai tave apsėdo?

MARIJA. Kas bus – tas bus! Vis viena!

Gatvė.

Kapitonas. Daktaras. Kapitonas šniokštuoja per gatvę, sustoja; atsipučia, dairosi.

KAPITONAS. Ponas daktare, nebėgiokite taip? Ir nesiirkite taip su savo lazda. Lyg mirtį vytumėtės. Doras žmogus su gryna sąžine taip neskuba. Doras žmogus (*sugriebia daktarą už rankovės*). Ponas daktare, jeigu norite žinoti, aš žmogui gyvenimą gelbsčiu!

DAKTARAS. Reikalai, ponas kapitone, reikalai spaudžia.

KAPITONAS. Ponas daktare, man tokia melancholija užėjo, tokia melancholija. Vos pažvelgsiu į savo mundurą ant sienos – taip ir norisi verkti.

DAKTARAS. Hm. Išpurtes, aptukęs, storas kaklas: apopleksinis sudėjimas. Taip, ponas kapitone, turite šansų gauti *Apoplexia cerebri*; bet, galimas daiktas, tik vienoj pusėj, tada ir paralyzuos tik vieną; geriausi atveju bus paralyžuoti smegenys – tada galėsite tik vegetuoti – tokios bendrais bruožais jūsų perspektyvos keturioms artimiausioms savaitėms! Tačiau, patikėkit manim, jūs esate vienas iš įdomiausių atvejų; jeigu bus tokia dievo valia, ir jums atims tik dalį kalbos padargų – tada mes padarysim nemirtingą eksperimentą.

KAPITONAS. Ponas daktare, jūs manęs negąsdinkit! Juk buvo atsitikimų, kad žmonės numirė vien nuo išgąščio... Aš jau regiu žmones su citrinomis rankose, bet jie pasakys, kad buvau doras žmogus, doras žmogus – velnie karsto vinie!

DAKTARAS. (*Pakiša kapitonui skrybėlę*). Kas tai, ponas kapitone? Tai tuščia galva, didžiai gerbiamasis rikiuotės peruke!¹

KAPITONAS. (*Padaro įdubą skrybėlėje*). O kas tai, ponas daktare? Tai bukaprotybė, gerasis pone karsto vinie! Cha-cha! Cha! Neįsižeiskit! Aš esu geras žmogus, tačiau aš taip pat galiu, jeigu noriu, ponas daktare, cha-cha-cha; jeigu aš noriu...

Pasirodo Voicekas ir nori praeiti pro šalį.

KAPITONAS. Ei, Voicekas, ko jis taip nešasi pro šalį! Palūkės, Voicekas! Švilpia, kaip apnuogintas skustuvas per pasaulį, žiūrėk pasismeigs; lekia tarsi turėtų nuskusti visą pulką ir dar būti pakartas ant ilgiausio plauko prieš pradingdamas. Tačiau ką aš norėjau pasakyti apie ilgą barzdą? Voicekai, ilgos barzdos...

DAKTARAS. Jau Plinijus apie tai kalbėjo, kad ilga barzda po smakru atpratina kareivius...

KAPITONAS. (*Tęsia*). Che, apie ilgą barzdą! Kaip, Voicekas, ar dar neranda plauko iš kieno nors barzdos savajam dubenėly? Na, jis mane supranta? Kokio nors žmogaus plauko – iš pionieriaus, puskarininkio, iš, sakykim, iš pulko būgnininko barzdos? Che, Voicekai? Na, bet jis turi šaunią žmoną. Ji ne tokia kaip kitos.

VOICEKAS. Tikrai taip. Ką jūs norite pasakyti, ponas kapitone?

KAPITONAS. Kad nutaisė vyruką miną!... Tuo tarpu gal ir ne sriuboje – štai jeigu paskubėtų ir pasuktų už kampo, tai gal dar ir ant lūpų rastų. Ak, lūpos, Voicekai – aš taip pat esu mylėjęs. Vyrutis juk baltas kaip kreida.

VOICEKAS. Ponas kapitone, aš juk esu bedalis – neturiu nieko pasaulyje. Jeigu jūs juokaujate, ponas kapitone...

KAPITONAS. Aš juokauju? Tai tu, vyruti, juokauji!

DAKTARAS. Pulsą, Voicekai, pulsą... Silpnas, ryškus, šokinėjantis, neritmingas.

VOICEKAS. Ponas kapitone, žemė yra pragariškai karšta, o man šalta kaip ledas, šalta kaip ledas! Pragaras yra šaltas, galėčiau prisiekti. To negali būti! Ką jūs! Ką jūs! Negali būti.

KAPITONAS. Vyrukas nori, nori kulkos į galvą? Įmanytų akimis pasmaugtų, o juk aš jam gero tenoriu, nes geras jis žmogus, Voicekas – geras žmogus.

DAKTARAS. Veido raumenys sustingę, įtempti, retkarčiais susitraukia. Laikysena sujaudinta, įtempta.

VOICEKAS. Einu. Visko gali būti. Juk žmogus. Visko gali būti. Koks gražus oras, ponas kapitone. Pažiūrėkit, koks gražus, ramus, pilkas dangus – net gali sukelt norą įkalt į jį kablį ir ant jo pasikart vien dėl skirtumo tarp taip ir ne? Kaltas „ne“ prieš „taip“ ar „taip“ prieš „ne“? Turiu visa tai apgalvoti.

Išėina dideliais žingsniais, iš pradžių lėtai, paskui vis greičiau.

DAKTARAS. (*Puola iš paskos*). Fenomenas! Voicekui priedą!

¹ Prūsijos armija nešiodavo perukus su kasa (*vertėjo pastaba*).

KAPITONAS. Galva sukasi nuo tų žmonių. Na ir lekia! Ilgšis skuta lyg šešėlis nuo voro, o mažasis ristele. Aukštasis yra žaibas, o žemasis – griaustinis. Cha-cha! Komedija! Komedija!

Marijos kambarys. Marija. Voicekas.

VOICEKAS. (*Įtemptai žiūri į ją ir purto galvą*). Hm! Nieko nematau, nieko nematau. O reikėtų matyt ir paleist į darbą kumščius.

MARIJA. (*Išgąstingai*). Kas tau, Francai?... Tu kaip nesavas, Francai.

VOICEKAS. Nuodėmė – taip smarkiai dvokia nuodėme, kad angeliukus iš dangaus gali išrūkyti. Tavo raudonos lūpos, Marija. Ar pūslių ant jų neatsirado? Kokia tu, Marija, graži kaip nuodėmė – ar gali mirtina nuodėmė būt tokia graži?

MARIJA. Francai, tu kliedi!

VOICEKAS. Velnias!... Jis čia stovėjo? Čia? Ten?

MARIJA. Kiek diena ilga, o pasaulis senas – ar maža žmonių galėjo kurioj nors vietoj stovėti, vienas po kito.

VOICEKAS. Aš jį mačiau!

MARIJA. Maža ką gali matyti, jeigu turi dvi akis, nesi aklas ir dar saulė šviečia.

VOICEKAS. Ech, tu! (*Puola prie jos*).

MARIJA. Tik paliesk! Mieliau peilis po kaklu, negu tavo mušimas. Tėvas nediršo paliest manęs dešimtmetės nuo vieno mano žvilgsnio.

VOICEKAS. Boba! Ne, turėjo kas prie tavęs lįsti! Kiekvienas žmogus kaip bedugnė – pažvelgsi, galva apsvaigs... Juk buvo! O elgiasi kaip nekalta. Na, nekaltoji, tu jau paženklinta. Ar aš žinau, ar aš žinau? Kas žino?

Išeina.

Sargybos patalpa.

Voicekas. Andresas.

ANDRESAS. (*Dainuoja*).

Kokia tarnaitė namuose:

Diena, naktis – o ji darže.

Darže vis sėdi, laukia...

VOICEKAS. Andresai.

ANDRESAS. Na?

VOICEKAS. Koks gražus oras.

ANDRESAS. Sekmadienis. Už miesto muzika. Mergų ten prisirinko, žmonės kaista, linksminasi.

VOICEKAS. (*Neramiai*). Šokiai, Andresai, jie šoka!

ANDRESAS. Devintas dangus.

VOICEKAS. Šoka! Šoka!

ANDRESAS. Ir tegu sau šoka. *(Dainuoja).*

Darže vis sėdi, laukia,
Kol varpas dvyliktą išmuš –
Ją prie kareivių traukia.

VOICEKAS. Andresas, aš nerandu sau vietos.

ANDRESAS. Kvailys.

VOICEKAS. Eisiu ten. Viskas man sukasi akyse. Šoka, šoka! Jos rankos tikriausiai karštos. Prakeikimas, Andresai!

ANDRESAS. Ko tau reikia?

VOICEKAS. Turiu nueiti, turiu pamatyt.

ANDRESAS. Beprotris. Dėl kažkokios bobos.

VOICEKAS. Eisiu, čia taip tvanku.

Smuklė.

Langai atviri, šokiai. Suolai priešais namą.

Pameistriai.

PIRMASIS PAMEISTRYS.

Svetimas švarkas ant pečių,
Bet žalio vyno vis vien geidžiu.

ANTRASIS PAMEISTRYS. Broleli, ar iš draugystės nepradūrus man skylės tavo natūroj! Pirmyn! Trokštu pradurti tavo natūrą. Tu žinai, aš ne iš kelmo spirtas – nepaliksiu nė vienos gyvos blusos ant tavo kūno.

PIRMASIS PAMEISTRYS. Mano širdis, mano širdis veržiasi prie vyno! Pinigai ir tie sudūla. Neužmirštuole, koks gražus pasaulis! Broliuk, ko gero, priverksiu pilną statinaitę iš liūdesio. Tai gerai, jei mūsų nosys du buteliai būtų ir galėtumėm viens kitam į gerkles pilti.

ANDRESAS. *(Su kitais).* *(Dainuoja).*

Medžioklės štai iš Pfalco
Žaliais miškais šuoluoja.
Hei, ohei, oha! Tai šauniai pamedžiojo,
Šitie žali laukai
Medžiokliui kaip namai.

Voicekas prieina prie lango. Marija ir pulko būgnininkas šoka, jo nepastebėdami.

VOICEKAS. Jis! Ji! Velnias!

MARIJA. (*Šokdama*). Smarkiau! Smarkiau!

VOICEKAS. (*Netekdamas oro*). Smarkiau – smarkiau! (*Pašoka įniršęs, paskui vėl susmunka ant suolo*). Smarkiau, smarkiau! (*Daužo kumščius vieną į kitą*). Sukitės, voliokitės! Kodėl dievas neužgesina saulės, kad visi raičiotųsi ištvirkaudami – vyrai ir moterys, žmonės ir gyvuliai. Darykite tai vidur šviesios dienos, darykite tai kaip uodai ant rankos!... Marija! Marija įkaitusi, įkaitusi!... Smarkiau, smarkiau! (*Pašoka*). O, kaip jis ją apkabino, jos kūną. Ji dabar jo, kaip kadaise buvo mano. (*Susmunka apsvaigęs*).

PIRMASIS PAMEISTRYS. (*Sako pamokslą, užsilipęs ant stalo*). Tačiau jeigu kelevis parimo prie laiko upės ar laukdamas dieviškosios išminties atsakymo, pats savęs klausia: „Kam gyvena žmogus? Kam gyvena žmogus?“ – iš tikrųjų, aš jam atsakysiu: „Iš ko gyventų valstietis, dažytojas, batsiuovys, gydytojas, jeigu dievas nebūtų sutvėręs žmogaus? Iš ko gyventų siuvėjas, jeigu viešpats nebūtų įdiegęs žmogui gėdos jausmo, iš ko kareivis, jeigu jam nebūtų įdiegęs poreikio žudyti? Todėl nedvejokit – taip, taip gyventi miela ir nuostabu, nors visa, kas žemiška yra menka, pinigai – ir tie sudūla. O pabaigai, brangūs mano klausytojai, dar nusišlapinkim po kryžium, kad žydas padvėstų!“

Bendra erzelynė. Voicekas atsigaua ir dingsta.

Laukas.

VOICEKAS. Smarkiau, smarkiau! Oplia-oplia! Smuikai ir fleitos. Smarkiau, smarkiau! Nutilk, muzika! Kas kalba iš po žemių? (*Puola kniūbsčias*). Ei, ką, ką jūs sakot? Garsiau! Garsiau! Nudurk, nudurk rujojančią vilkė?... Nudurk, nudurk rujojančią vilkė?... Čia man?... Aš privalau?... Iš ten taip pat girdėti?... Tą patį vėjas sako? Vis kartoja ir kartoja: nudurk, nudurk!

Kambarys kareivinėse.

Naktis. Andresas ir Voicekas lovoje.

VOICEKAS. (*Tyliai*). Andresai!

ANDRESAS. (*Murma pro miegus*).

VOICEKAS. (*Pajudina Andresą*). E-ei! Andresai! Andresai!

ANDRESAS. Na, kas yra?

VOICEKAS. Negaliu užmigti. Vos užmerkiu akis, viskas ima suktis, girdžiu smuikus, smarkiau, smarkiau. Paskui iš sienos pasigirsta balsas. Ar tu negirdi?

ANDRESAS. Ir tegu sau šoka. Aš nuvargau, tesaugo mus dievas. Amen.

VOICEKAS. Jisai vis kartoja: „Nudurk! Nudurk!“ Ir sminga man tarp akių kaip koks peilis...

ANDRESAS. Miegok, tu kvaily!... (*Vėl užmiega*).

VOICEKAS. Smarkiau! Smarkiau!

Kiemas prie daktaro namų.

Studentai ir Voicekas kieme. Daktaras prie palėpės lango.

DAKTARAS. Ponai, aš ant stogo, kaip Dovydas, regintis Batsebą; bet regiu tik paryžietiškas kelnaites, kurios džiūsta mergaičių pensiono sode. Ponai, mes aptariame svarbų klausimą apie subjekto santykį su objektu. Jeigu mes paimsime vieną iš tų dalykų, kuriuose organiška dieviškoji saviraiška yra ypatingai aukšto lygio, ir išstirsime jo santykį su erdve, žeme ir planetomis, ponai, jeigu aš šią katę išmesiu per langą – koks bus šios būtybės *santykis cum centrum gravitacionis* pagal jos įgimtą instinktą?... Ei, Voicekai (*šaukia*), Voicekai!

VOICEKAS. (*Gaudo katę*). Ponas daktare, ji kandžiojasi!

DAKTARAS. O tu ją laikyk taip švelniai tarsi ji būtų tavo močiutė.

VOICEKAS. Ponas daktare, mane krečia drebulys.

DAKTARAS. (*Labai nudžiugęs*). O, puiku, Voicekai! (*Ištiesia rankas ir paima katę*). Ką aš matau, ponai, visai nauja zuikinių blusų rūšis, nuostabi rūšis... (*Išsiima padidinamąjį stiklą, katę pasprunka*). Ponai, gyvulys neturi mokslinio instinkto... Už tatai galėsite pamatyti ką kita. Žiūrėkit, šis žmogus jau trys mėnesiai mintą tikrai žirniais; atkreipkite dėmesį į rezultatą, pačiupinėkite pulsą: koks nelygus! O akių vyzdžiai!

VOICEKAS. Ponas daktare, man temsta akyse! (*Atsisėda*).

DAKTARAS. Laikykis, Voicekai! Dar keletas dienų – ir viskas bus baigta. Pačiupinėkit pulsą, ponai, pačiupinėkit!

Studentai apčiupinėja Voiceko smilkinius, pulsą ir krūtinę.

DAKTARAS. A propos, Voicekai, parodyk ponams, kaip tu judini ausis! Aš seniai jums norėjau parodyt, tuo metu veikia du muskulai. Na, gyvai!

VOICEKAS. Ak, ponas daktare!

DAKTARAS. Ar aš turiu tavo ausis judinti, bestija? Ir tu kaip katė nori pasprukt? Štai, ponai: pereinamasis padaras nuo žmogaus į asilą, dažnas moteriško auklėjimo ir vien gimtosios kalbos mokėjimo padarinys. Kiek tau plaukų išrovė atminimui švelnumo pagauta motinė? Jie tau smarkiai išretėjo paskutinėmis dienomis. Taigi, žirniai, gerbiamieji ponai!

Kareivinių kiemas.

VOICEKAS. Tu nieko negirdėjai?

ANDRESAS. Jis ten, su savo draugu.

VOICEKAS. Jis kažką pasakė.

ANDRESAS. Iš kur tu ištraukei? Ką jis turėjo pasakyti? Na, juokėsi, o paskui sako: „Nepigi merga! Kokios šlaunys, koks karštumas!“

VOICEKAS. (*Šaltai*). Taigi. Vadinasi, jis taip pasakė? O ką aš šiandien sapnavau? Ar tik ne peilį? Kas per kvailas sapnas?

ANDRESAS. Kur tu, drauguži?

VOICEKAS. Einu vyno kapitonui... Vis dėlto, Andresai, ji viena tokia mergina.

ANDRESAS. Kas tokia?

VOICEKAS. Nieko. Lik sveikas!

Išeina.

Smuklė.

Pulko būgnininkas. Voicekas. Žmonės.

PULKO BŪGNININKAS. Koks vyras esu! (*Trenkia sau į krūtinę*). Vyras sakau. Ko kam reikia? Kas nėra girtas kaip ponas dievas – šalin nuo manęs! Aš jo nosį užpakalį sugrūsiu! (*Į Voiceką*). O tu ko negerai? Tegu visur liejas degtinė, degtinė – vyras turi gert.

Voicekas švilpauja.

Gal nori, kad tau liežuvį ištraukčiau ir apsukčiau aplink juosmenį?

Grumiasi. Voicekas pralaimi.

PULKO BŪGNININKAS. Ar dar reikia, ar nori, kad išleisčiau kvapą kaip išputusiai bobai?

Netekęs jėgų, svyruodamas Voicekas sėdasi ant suolo.

PULKO BŪGNININKAS. Dabar galėsi švilpaut – tamsiai mėlynai.

Tik vynas mano džiaugsmas –

Jis drąsina mane!

MOTERIS. Gavo j kailį.

KITA. Jis kruvinas.

VOICEKAS. Viskas savo laiku.

Krautuvėlė.

Voicekas. Žydąs.

VOICEKAS. Per brangiai prašai už pistoletą.

ŽYDAS. Nu, pirksi – nepirksi, tai kaip?

VOICEKAS. Kiek už peilį?

ŽYDAS. O, peilis – pats kerta. Norite su juo persipjauti kaklą? Nu, tai kaip? Atiduosiu jums jį pigiai kaip ir aną. Mirtis jums kainuos nebrangiai, nors ir ne visai veltui. Tai kaip? Turėsit ekonomišką mirtį.

VOICEKAS. Jis tinka ne vien duonai riekti...

ŽYDAS. Du grašiai.

VOICEKAS. Še!

Išaina.

ŽYDAS. „Še!“ Lyg būtų koks niekis! O vis dėlto tai pinigas, šuns vaike!

Marijos kambarys.

KVAILIUKAS. (*Guli ir seka pasakas, žaisdamas su pirštais*). Turėjo jis auksinę karūną, tasai karalius... Rytoj aš atnešiu karalienei jos vaiką... Kraujinė dešra sako kepeninei: atei pas mane...

MARIJA. (*Varto bibliją*). „Ir jo lūpose nesirado jokios apgavystės“. Viešpatie dieve! Nežiūrėk į mane taip! (*Varto toliau*). „Bet fariziejai atvedė pas jį moterį, sugautą nusižengus ištikimybei, ir pastatė ją viduryje... Jėzus gi pasakė: „Aš taip pat tavęs neteisiu. Eik ir daugiau nepasiduok nuodėmei!“ (*Sudeda rankas*). Viešpatie dieve! Aš nebegaliu! Viešpatie, padėk man, kad bent melstis galėčiau!

Vaikas prisiglaudžia prie jos.

Tas vaikas man širdį perveria. (*Į kvailiuką*). Karlai, pabūk su juo saulutėj.

Kvailiukas paima vaiką ir nutyla.

Franco nebuvo nei vakar, nei šiandien. Kaip čia karšta pasidarė. (*Atidaro langą ir skaito toliau*). „Ir puolė prie jo kojų ir verkė ir mazgojo kojas jo ašaromis savo, ir šluostė jas savo galvos plaukais, ir bučiavo jo kojas ir tepė jas kvepalais...“ (*Mušasi į krūtinę*). Viskas mirę! Išganytojau! Išganytojau! Norėčiau patepti tau kojas!...

Kareivinės.

Andresas. Voicekas dėlioja savo daiktus.

VOICEKAS. Andresai, o liemenė mano ne valdiška: gal tau prireiks, Andresai.

ANDRESAS. (*Šaltas, kalba abejingai*). Gerai.

VOICEKAS. Mano sesers kryželis ir žiedas.

ANDRESAS. Gerai.

VOICEKAS. Turiu dar vieną šventenybę: ten dvi širdys paaukuotos ir užrašas:

„O viešpatie! Už kančias tavąsias
Priimti teikis mano širdį ir dvasią“.

Mano motina jį biblijoj laikė. O motinai saulė jau nešviečia – tai imk ir jį.

ANDRESAS. Gerai.

VOICEKAS. (*Išsitraukia popierių, skaito*). „Fridrichas Johanas Francas Voicekas, eilinis, 2 pulko, 4 bataliono pėstininkas, gimęs liepos dvidešimtą“. Man šiandien 30 metų, 7 mėnesiai ir 12 dienų.

ANDRESAS. Francai, tau vargšeli, ligoninėn reikėtų. Išgertum degtinės su milteliais – ir numuštų karštį.

VOICEKAS. Taip, Andresai, kai stalius renka drožles, jis dar nežino, kas ant jų paguldys savo galvą.

Gatvė.

Marija ir mergaitės priešais namo duris.

Senutė, vėliau Voicekas.

MERGAITĖS. Kaip švietė saulė prieš mišias,

Laukuos rugiai žydėjo,

Tolyn per kvepiančias lankas

Po du, po du jieėjo.

Ir žengė fleitos priešaky,

O smuikai iš paskos,

Raudonom kojiniem visi...

PIRMOJI MERGAITĖ. Man šita negraži.

ANTROJI MERGAITĖ. Tau kaip visada!

PIRMOJI MERGAITĖ. Padainuok mums, Marija!

MARIJA. Negaliu.

PIRMOJI MERGAITĖ. Kodėl?

MARIJA. Todėl.

ANTROJI MERGAITĖ. Bet kodėl „todėl“?

TREČIOJI MERGAITĖ. Senele, pasek pasaką!

MOČIUTĖ. Eikškit, žvirbliukai!... Gyveno kartą vargšas našlaitis, neturėjo nei tėvo, nei motinos ir visi buvo mirę, nė vienos gyvos dvasios pasaulyje nebelikę. Vaikščiojo jis ir ieškojo dieną ir naktį. Ir kai žemėje nieko gyvo nesurado, panoro į dangų nukeliauti, nes mėnulis iš ten meiliai švietė. Ir kai jis pagaliau nuėjo pas mėnulį, pamatė, kad ten tik supuvęs medžio gabalas. Ir kai pas saulę nuėjo, rado, kad tai suvytusi saulėgrąža. O kai jis pas žvaigždes nuėjo – rado mažus auksinius vabalėlius, pasmeigtus kaip juos devynžudė medšarkė ant spyglių pasmeigia. Ir kai jis atgal į žemę panorėjo, ogi žemės vietoj – tik aukštyn dugnu apvirtęs puodas. Ir paliko jis vienas vienutėlis. Ir atsisėdo jis tada ir apsiverkė ir dabar ten tebesėdi vienas vienutėlis.

Pasirodo Voicekas.

VOICEKAS. Marija!

MARIJA. *(Išgąstingai).* Kas yra?

VOICEKAS. Eime, Marija! Jau metas.

MARIJA. Kur?

VOICEKAS. Ar aš žinau?

Miško aikštelė prie tvenkinio.

Marija ir Voicekas.

MARIJA. Tai miestas šitoj pusėj. Kaip neramu.

VOICEKAS. Dar nelaikas. Ateik, sėskis.

MARIJA. Bet aš turiu eit namo.

VOICEKAS. Nereikės tau skubėti ir kruvintis kojų.

MARIJA. Kažkoks keistas tu.

VOICEKAS. Atsimeni, Marija, ar seniai jau mes?

MARIJA. Per sekmines bus dveji metai.

VOICEKAS. O tu žinai, kiek dar laiko?

MARIJA. Man metas namo, reikia virt vakarienę.

VOICEKAS. Tave šaltis purto, Marija? O tu esi šilta. Kokios tavo lūpos karštos! Karštas, karštas kekšės alsavimas! Ir vis dėlto aš atiduočiau dangaus karalystę, galėdamas tave dar kartą pabučiuoti. Tave šaltis krečia? Jei dabar šalta, tai paskui nebebus. Tu nebešalsi nuo ryto rasos.

MARIJA. Ką tu kalbi?

VOICEKAS. Nieko.

Tyla.

MARIJA. Koks raudonas mėnulis pateka!

VOICEKAS. Kaip kruvinas pjautuvas.

MARIJA. Ką tu sumanei? Francai, tu toks išbalęs.

Voicekas užsimoja peiliu.

Ką darai, Francai! Gelbėkit, dėl dievo, gelbėkit!

VOICEKAS. (*Smogdamas peiliu*). Še tau, še! Negali numirt? Dar nori? Dar! Ak, ji dar trūkčioja. Dar negana! Dar ne! Vis dar ne! (*Vėl smogia*). Jau negyva? Negyva! Negyva!

Numeta peilį ir nubėga.

Smuklė.

VOICEKAS. Šokit visi, smarkiau! Prakaituokit, dvokit! Tas pats galas vis vien! (*Dainuoja*).

Dukrele, ak dukrele,

Su kuo tu susidėjai:

Vežikams ir varovams

Ant kaklo kabinėjies.

Voicekas šoka.

VOICEKAS. Tai va, Kete, sėskis! Karšta man, karšta! (*Nusivelka mundurą*). Taip jau yra: vienas velnias pagriebia, kitas paleidžia. Kete, kodėl tu tokia karšta? Atšalsi ir tu, Kete. Būk protinga. Padainuok, gerai?

Ketė dainuoja.

Man Švabijoj nemiela, ne,
Nedėviu ilga suknele,
Juk samdinei mergelei,
Geriau trumpa suknelė.

VOICEKAS. Taigi, taigi, į pragarą galima bet kaip.

Ketė dainuoja.

Fui, negražu taip, mano mielas,
Imk talerį, miegoki vienas.

VOICEKAS. Taip, iš tikrųjų, kam rankas man kruvintis?

KETĖ. O kas tau tenai ant rankos?

VOICEKAS. Man? Man?

KETĖ. Raudona! Kraujas.

Juos apstoja žmonės.

VOICEKAS. Kraujas? Kraujas?

SMUKLININKAS. U-hu, kraujas!

VOICEKAS. Tikriausiai, įsipjoviau, štai ten, dešinę.

SMUKLININKAS. O kaip jis pakliuvo ant alkūnės?

VOICEKAS. Aš šluosčiausi.

SMUKLININKAS. Kaip? Dešinę ranką į dešinę alkūnę. Nedumk akių!

KVAILIUKAS. Ir tarė milžinas: užuodžiu, užuodžiu žmogieną. Fui, kaip dvokia.

VOICEKAS. Po velnių, ko jums reikia? Koks jūsų reikalas? Pasitraukit, o tai pirmą pasitaikysj... U, velnias! jūs manote, kad aš kažką nužudžiau? Aš – žudikas? Ko spoksote? Geriau žiūrėkit į save! Šalin!

Išbėga.

Prie tvenkinio.

Voicekas vienas.

VOICEKAS. Peilis? Kurgi peilis? Aš jį čia išmečiau. Jis mane išduos! Arčiau, dar arčiau! Kokia čia vieta? Kas man pasigirdo? Ten kažkas juda. Ne, tylu... Čia, visai arti. Marija? Cha, Marija! Tylu. Visur tylu.

Ko tu tokia išblyškusi, Marija? Koks raudonas raištis tau ant kaklo? Iš kurio gavai tą kaklajuostę, nuodėmingoji? Tu buvai susitepusi, visai susitepusi? Ar aš tave nuvaliau? Kodėl tavo plaukai tokie išsidraikę? Ar tu šiandien kasų nesipynei?... Peilis, peilis. Suradau. Štai kaip! (*Bėga prie vandens*). Štai ten jį! (*Meta peilį į vandenį*). Nuskendo į gilumą kaip akmuo. Na, jį gali rast besimaudydami. (*Įbrenda į tvenkinį ir nusviedžia peilį tolyn*). Na, dabar... O kai vasarą pradės nardyti kriauklių? É, iki to laiko surūdys, kas jį beatpažins... Reikėjo man jį sulaužyt! Ar aš dar kruvinas? Reikia nusiplaut. Štai dėmė ir dar viena...

Pasirodo miestiečiai.

PIRMASIS. Stok!

ANTRASIS. Tu girdi! Tyliau! Ten!

PIRMASIS. Uu! Ten! Koks garsas!

ANTRASIS. Tai vanduo, jis šaukia – jau seniai kas bebuvo prigėręs. Eime iš čia. Menkas gerumas šitai girdėti!

PIRMASIS. Uu! Ir vėl! Kaip mirštantis žmogus.

ANTRASIS. Klaiku darosi! Tamsu, visur viena migla – ir lyg vabalai zyzia.

PIRMASIS. Ne, dabar jau visai aiškiai ir garsiai. Ten! Eime su manim!

Iš juodraščių

Kvailiukas. Vaikas. Voicekas.

KVAILIUKAS. (*Laiko vaiką ant kelių*). Kuris į vandenį įkrito, kuris į vandenį įkrito, man, kuris į vandenį įkrito.

VOICEKAS. Vaikuti, Kristianai!

KVAILIUKAS. (*Įsmeigęs žvilgsnį*). Kuris į vandenį įkrito.

VOICEKAS. (*Nori paglamonėti vaiką, tas nusisuka ir verkia*). Dieve mano!

KARLAS. Kuris į vandenį įkrito.

VOICEKAS. Kristianai, mažiuk, padovanosiu tau arkliuką, kuz-kuz.

Vaikas spyriojasi.

(*Karlui*). Še, nupirk vaikui arkliuką!

Karlas įsistebeilija į jį.

VOICEKAS. Hop! Hop! Arkliukas.

KARLAS. (*Šuoliuodamas*). Hop! Hop! Arkliukas!

ARKLIUKAS. (*Išbėga su vaiku*).

Vaikai.

PIRMASIS. Bėkim pažiūrėt Marijos.

ANTRASIS. Kas yra?

PIRMASIS. Tai tu nieko nežinai? Visi jau ten. Ji guli tenai.

ANTRASIS. Kur?

PIRMASIS. Kairėje pusėje, giraitės laukymėje, prie raudono kryžiaus.

ANTRASIS. Eime greičiau, o tai nebebus ko žiūrėt. Ims ir nuneš iš tenai.
